



Ēnu ekonomikas ierobežošanas plāns 2024.–2027. gadam apstiprināts valdībā

Publicēts pirms vairāk nekā 1 gada

Publicēts: 23.01.2024.



Otrdien, 23. janvārī, Ministru kabinets apstiprināja Finanšu ministrijas (FM) sagatavoto Ēnu ekonomikas ierobežošanas plānu 2024.–2027. gadam. Lai nodrošinātu kvalitatīvu un sakārtotu uzņēmējdarbības vidi, kas veicina uzņēmumu attīstību un sekmē konkurētspējas paaugstināšanos, sadarbībā ar nozaru ekspertiem ir sagatavots vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kura prioritāte turpmākajiem četriem gadiem ir ēnu ekonomikas mazināšana, īstenojot gan horizontāla rakstura pasākumus, gan fokusētus pasākumus konkrētās tautsaimniecības nozarēs.

“Ēnu ekonomikas apjoma samazināšana ir nozīmīgs uzdevums un viens no priekšnoteikumiem, lai straujāk attīstītu tautsaimniecību un audzētu iedzīvotāju labklājības līmeni mūsu valstī. Mēs realizēsim vairākas būtiskas iniciatīvas nozaru politikas un tiesiskā regulējuma sakārtošanai un nodokļu morāles celšanai sabiedrībā kopumā, īpašu vērību pievēršot iedzīvotāju atšķirīgajam turīguma līmenim un nodokļu maksāšanas motivācijai. Lai ēnu ekonomikas līmeni izdotos samazināt, būs jāuzlabo arī valsts iestāžu sadarbības efektivitāte,” uzsver finanšu ministrs Arvils Ašeradens.

Plāns paredz samazināt kopējo ēnu ekonomikas apjomu Latvijā līdz 18,9% 2027. gadā (pēc profesora F. Šneidera metodikas), ja valstī saglabāsies stabila ekonomikas attīstība, tādējādi tuvinot ēnu ekonomikas rādītāju Eiropas valstu vidējam līmenim. No plānā iekļauto pasākumu kopuma tiek plānots pakāpeniski palielināt ieņēmumus budžetā.

Ēnu ekonomikas galvenās komponentes ir ienākumu neuzrādīšana (peļņa), darbinieku skaita neuzrādīšana un aplokšņu

algas. Tāpat arī procenti no ienākumiem, kas tiek maksāti, lai negodīgi kārtotu darījumus (kukuļošana), kā arī procenti no līguma summas, kas tiek maksāti, lai nodrošinātu valsts pasūtījumus (korupcija).

Ēnu ekonomikas ierobežošanas plānā ir iekļauti vairāk nekā 50 pasākumi nozaru politikas un tiesiskā regulējuma sakārtošanai, kas ir strukturēti piecos rīcības virzienos:

- horizontālie pasākumi un nezināmas izcelsmes skaidras naudas aprites mazināšana;
- informācijas un datu apmaiņa;
- būvniecības nozares pasākumi;
- veselības nozares pasākumi;
- citi pasākumi uzņēmumu konkurētspējas uzlabošanai.

Tā kā nozīmīgu daļu ēnu ekonomikas veido aploksņu algas, Valsts ieņēmumu dienestam (VID) ir nepieciešams strādāt efektīvāk un panākt aploksņu algu apjoma samazinājumu par 25%. Plānā ietvertie pasākumi paredz noteikt par primāro darba algas izmaksas veidu bezskaidras naudas maksājumu un darba devējam informēt VID par faktu, ka darbiniekam darba alga tiek izmaksāta skaidrā naudā. Tāpat paredzēts ziņot par skaidras naudas iemaksām un izmaksām bankomātos, kā arī veikt skaidras naudas plūsmas monitoringu un veicināt bezskaidras naudas norēķinus. Paredzēts turpināt diskusijas par netieša nodokļu aprēķina pieeju un rast risinājumu, kā parādniekus atgriezt legālajā darba tirgū, samazinot subjektu skaitu, kas darbojas ēnu ekonomikā.

Plānā ietvertie pasākumi paredz arī nodokļu maksātāja kopvērtējuma (reitinga) izmantošanu publiskajos iepirkumos, nezināmas izcelsmes skaidras naudas aprites ierobežošanu, e-rēķinu ieviešanu un datu analītikas stiprināšanu būvniecības, veselības un skaistumkopšanas nozarēs. Plānots uzlabot informācijas un datu apmaiņu, sabiedrības izglītošanu par ēnu ekonomikas negatīvajām sekām un riskiem tajā iesaistītajām personām.

Viena no lielākajām Finanšu ministrijas ambīcijām ir panākt, ka valsts pārvalde un sabiedrība – nodokļu maksātāji, sadarbojas kā partneri, kopīgi padarot mūsu valsts pārvaldi efektīvāku. VID ir būtiska loma šajā uzdevumā. Ja valsts ir pārbaudījusi nodokļu maksātāju un tas ikdienas sadarbībā sevi ir apliecinājis kā uzticams partneris, tad šī informācija būtu izmantojama gan VID procesos kopumā, gan citās valsts pārvaldes iestādēs. Ar šā gada 1. janvāri ir stājies spēkā regulējums, kas paredz, ka VID savā tīmekļvietnē publicēs datus balstītu redzējumu jeb vērtējumu par sadarbību ar konkrēto nodokļu maksātāju.

Plāna pasākumu īstenošana un uzraudzība paredzēta sadarbībā ar nozaru ministrijām, sociālajiem un sadarbības partneriem.

Ēnu ekonomikas ierobežošanas plāns 2024.–2027. gadam skatāms [Tiesību aktu projektu portālā](#).

 Datums 23. janvāris, 2024	 Laiks 12.00	 Atrašanās vieta Ministru kabinets
---	---	---



Ministru kabineta sēde

Ministru prezidente Evika Siliņa vada Ministru kabineta sēdi. Mediju iespējas: foto/video sēdes sākumā, pēc sēdes – preses...

[Ministru kabinets](#) [Ministru prezidenta kalendārs](#)

Saistītas tēmas

[Finanšu ministrija](#)

[Ministru kabinets](#)

<https://www.mk.gov.lv/lv/jaunums/enu-ekonomikas-ierobezosanas-plans-2024-2027-gadam-apstiprinats-valdiba>